

‘Uitbreiding EU leidt tot hoger water in Nederland’

Reflectie

Eddy Moors: “Verandert het landgebruik, dan verandert ook de afvoer van rivieren.”

Nederland zou bedrijven kunnen gaan betrekken bij het vinden van oplossingen voor wateroverlast. India heeft misschien wat aan de manier waarop Europa boeren compenseert voor het leveren van groene en blauwe diensten. En als de landbouw opschuift naar de Oostbloklanden, dan verandert de waterafvoer van de Rijn. Over de grens kijken is leerzaam, maakt Eddy Moors duidelijk.

“In het zuiden van de baai van San Francisco ligt Silicon Valley, een voormalig moerasgebied dat in veel opzichten lijkt op Nederland. In één opzicht niet: de dijkjes die het gebied beschermen zinken in het niet bij de onze. Verschillende instellingen in dat gebied maken zich zorgen over de voorspelde zeespiegelstijging. Als het water een meter hoger komt, zet het grote stukken land onder water waar nu onder andere de hoofdkantoren van grote bedrijven als Google, IBM en Oracle staan. Het is interessant om te zien hoe ze daar te werk gaan. Van sommige aspecten zou Nederland wellicht wat kunnen leren. Amerikanen zijn meer geneigd om het bedrijfsleven te betrekken bij oplossingen. En die bedrijven lijken ook best geneigd om mee te denken. In Nederland krijgen bedrijven gewoonlijk via regels en wetten oplossingen opgelegd.

Vergelijk je de regio rond San Francisco met Nederland, dan kun je tevreden zijn over de integrale aanpak van onze waterproblemen. Dankzij de waterschappen wordt hier veel overlegd. Dat steekt gunstig af bij de Amerikaanse situatie. Daar werken vijftig verschillende diensten naast elkaar. Ze hebben elk een eigen verantwoordelijkheid voor het waterbeheer en werken vaak langs elkaar heen.”

Overleg

“In Nederland wordt meer gewerkt vanuit een integraal beleid. Er is veel overleg, binnen waterschappen, maar ook tussen waterschappen en andere bestuursorganen. De schaduwzijde van ons polderoverleg is wel dat wij er vaak lang over doen om besluiten te nemen. We hadden het extreem hoge water in 1995 nodig om wakker te worden en te zien dat

er snel wat gedaan moest worden. Wij doen ook onderzoek in het stroomgebied van de Ganges. Daar zijn vooral de sociale interacties en de veranderingen in landgebruik interessant. In India en Bangladesh zijn andere problemen nijpender dan het klimaatprobleem. India heeft de komende decennia dertig procent meer voedsel nodig om de bevolking te voeden. Een spannende vraag is daar bijvoorbeeld of mensen in minder productieve gebieden zullen accepteren dat vruchtbaarder gebieden voorrang krijgen bij een dreigend watertekort. De staten in India zijn zeer autonoom en zorgen nu vooral voor hun eigen bevolking. Misschien hebben zij iets aan de manieren waarop boeren in Europa worden gecompenseerd voor levering van groene en blauwe diensten.”

Bos

“Wat in Nederland speelt, net als aan de Ganges, zijn mogelijk grote verschuivingen in landgebruik de komende decennia. Oude voorspellingen van het effect van klimaatverandering op de rivier gingen uit van de bestaande kaarten van Europa en berekenden dan welk effect extra droge of natte periodes hebben op de piek- en dalafvoer van de Rijn. Nieuwe modelberekeningen laten zien dat verschuivingen in landgebruik een duidelijke invloed kunnen hebben op de afvoer. Wij schatten dat het landgebruik uiteindelijk voor een tien procent hogere piekafvoer kan zorgen. Een van de toekomstscenario's waar het landgebruiksmodel EUruralis rekening mee houdt, is een verschuiving van de landbouw richting voormalige Oostbloklanden als Polen en Hongarije. Boven bossen regent het meer dan boven bouwland. In Duitsland zou daarvoor een deel van het landbouwgebied kunnen worden vervangen door bos. Als dat zo is, dan heeft dat ook effecten voor de afvoer van de Rijn. Die effecten zijn complex, want bos houdt het water ook langer vast. Maar het laat in ieder geval zien dat je met alleen klimaatmodellen niet voldoende kunt voorspellen wat een rivier gaat doen. Van groot belang is ook wat wij met de rivier doen. Leggen we bijvoorbeeld massaal grasdaken aan of niet? Dat vraagt om afstemming met Duitsland. Als ze daar het water langer vasthouden, hoeven wij minder bang te zijn voor natte voeten.”

Eddy Moors is teamleider van de Climate Change Group van Alterra.